
3 1761 06558646 3





POLITISKA REFLEKTIONER

AF

GEORGES







307

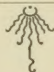
Politiska Reflektioner

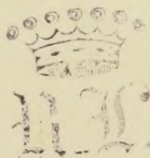
AF

GEORGES.



INNEHÅLL:

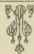




STOCKHOLM,
1902.

Om ingenting är så lyckligt som ett stort folks vänskap, så är ingenting heller så olyckligt som dess fiendskap och misstroende. Detta må vara så att säga sentensen för detta häftes politiska åsikter. Det är icke patentpatriotism, som denna broschyr innehåller, och ej heller är den tillkommen för att smickra några partier — den är helt enkelt skrifven med annat bläck, än det vanliga — af hat förgiftade, och därför skall det också för svenska ögon te sig, som strödde den rosor för östern, då den i själfva verket endast ger rättvisa åt ett stort land och en stor kejsare.

Jag vill först gifva en kort reflektorisk återblick på vårt förhållande till Ryssland sedan 1809 och därefter — om än på måfå — söka ställa framtidens horoskop.



I.

Återblick på de Förenade rikenas förhållande till Ryssland sedan 1809.

1812 års politik.

Sveriges finansiella ställning efter frederna i Fredrikshamn, Jönköping och Paris var ytterligt svår, ej så dess politiska; den triumferande napoleonska örnen hade vid mer än ett tillfälle erbjudit oss ett skydd under sin mäktiga vinge, som visserligen den halsstarrige Gustaf IV Adolf afslagit, men som efter dessa freder åter blef aktuellt.

Vänskapen mellan Napoleon och Alexander var kallnad redan vid denna tid, det var endast de yttre reflexerna från Tilsit och Erfurt, som funnos kvar, och för skarpa iakttagare var det tydligt, att en sista hisklig brottning förestod mellan österns och västerns kejsare. Just i följd af detta sällsamma förhållande var Sveriges politiska ställning icke på långt när så svår som det i själfva verket tycktes, ty det var tydligt att både östern och västern kifvades om vårt stöd på kampdagen. — Finlands förlust var onekligen en stor territorial minskning,

men genom stundens politik, vår strategiska vikt och denna epoks snabba politiska kombinationer var det stor utsikt att återfå Finland och kanske ännu mera, om vi allierade oss med Napoleon. — Ett förbund med Ryssland åter lofvade oss Norge. Den allmänna opinionen i Sverige var för kejsar Napoleon, kanske mycket af beundran för detta stora snille, men ännu mera — förmodar jag — af hat till Ryssland; och för en ytlig betraktare uppstod icke heller någon tvekan, åt hvilket håll man borde luta — Napoleons makt tycktes jättelik och hvad låg då närmare till hands, än att med hans hjälp för alltid krossa vår arffiende Ryssland.

Väger man de olika fördelarna och utsikterna noggrannare, ter det sig dock icke så. Jag vill emellertid icke gå händelserna i förväg.

Emedan Gustaf IV Adolf var den enda orsaken till krigen mot Frankrike och dess allierade, så ägde också ett omedelbart steg till närmande rum mellan Napoleon och Sverige i och med konungens afsättning, och genom freden i Paris den 21 Januari 1810 gingo vi från den ena ytterligheten till den andra — från krig till allians. Efter Carl Augusts död i midten af detta år får man till och med det intrycket, att Sverige ansåg sig som vasall under Napoleon — man erinre sig endast de talrika beskickningarna till Tuilerierna med anledning af det förestående tronföljarvalet samt den löjliga omkastningen af majoriteten inom konseljen och riksdagen till följd af en mycket tvifvelaktig persons — Fourniers — uppträdande.

Så kommer Bernadotte och med honom öfvertygelsen att förbindelserna mellan Sverige och Frankrike skola knytas ännu fastare — och detta hade man ju också skäl att tro. Men tvärt emot all förväntan inträdde med honom ett återgående från den politik, som Sverige påbörjat.

Bernadottes politik har klandrats och berömts och hans motståndare tyckas i allmänhet hänföra den till privata motiv, med andra ord, de synas tro att det var mera hat till Napoleon än storpolitiska skäl, som dref honom till förbundet med Ryssland. Och nog är det troligt att Bernadotte aldrig glömde de sarkastiska orden från Wagram, då han i spetsen för sin flyende armékår mötte kejsaren: »Är det genom denna skickliga manöver ni vill tvinga ärkehertig Carl att sträcka gevär?» och därefter: »Jag fråntar er befälet öfver den armékår, ni leder så illa, min herre .... aflägsna er inom tjugufyra timmar från stora armén!» Men det är skäligen likgiltigt hur stort inflytande hatet mot Napoleon hade på hans handlingssätt, det är nog att konstatera att han var lycklig vid genomförandet af sin politik, och detta är hufvudsaken. Vore det endast hans bitterhet och önskan att frigöra sig från kejsar Napoleon, som föranledt den, då vore ju verkligen hans karaktär att beklaga, men jag är lifligt öfvertygad, att det var helt andra och djupare orsaker. Carl Johan hade sett Napoleon och hans rikes sammansättning på nära håll och insåg troligen att Napoleon — som Rosebery säger — hade förlorat jämvikten i sitt omdöme, att hans själstillstånd icke

längre stod i proportion till hans ärelystnad och att hans stora byggnad slutligen måste krossa sig själf; och låt vara att han icke kunde förutse att det skulle gå så hastigt, en sak var dock tvifvelsutan klar för honom, att vid Napoleons död skulle katastrofen vara oundviklig. Svenska allmänheten såg icke så djupt, den var alltför hänförd af kejsar Napoleons gigantiska snille, af glansen från hans hundrade triumfer, den glömde historiens vittnesbörd om de stora heroernas soliditet. Därför rönte också Carl Johan allt från början ett starkt motstånd mot sin ryska politik, och man måste beundra att han, nästan ensam i Sverige om sin mening och ehuru främling, likväl förstod att genomdrifva den; äfven måste man erkänna, att han med verklig siarblick förutsåg Napoleons fall. Ty det är icke gärna möjligt medgifva att han vid 1812 års politiks början eller ens senare genom sin och Sveriges kraft kunde väsentligt balansera vågskålen för eller emot Napoleon. Nej, det är tydligt att han insåg, att den store kejsaren själf förr eller senare oundgängligen skulle störta sig genom sitt eget snilles öfverdåd; att det måhända med Turkiets och Sveriges hjälp skulle varit möjligt att tillfoga Ryssland ett nederlag och återfå Finland, men att man i så fall skulle få börja den gamla leken på nytt och med utsikt till framgång på sin höjd så länge Napoleon lefde.

Närmandet till Ryssland var därför odisputabelt det klokaste alternativet; det förskaffade oss Norge och gaf oss till ryggstöd den solidaste och mäktigaste af alla världens nationer. Jag kan icke neka

mig nöjet att parabolisera; — hvilket skulle väl affärsmannen föredra att associera sig med, ett nyskapadt affärshus, onaturligt uppdrifvet, ej baseradt på stadigvarande afsättning, men med yttre glans och med en ledare af utomordentlig djärfhet eller ett sekelgammalt, med prononcerad riktning och på fasta grunder hvilande, äfven kolossalt hus, hvars framgång beredes med kallt beräknande lugn. Det är vidare ett af geografien förutbestämdt förhållande, som 1812 års politik förverkligar, och slutligen det icke minst viktiga, den har i nära nittio år bevarat freden åt vårt land, den längsta fred det ägt under hela sin historiska tillvaro. Ända sedan Gustaf Vasas tid rasade kampen mellan Ryssland och Sverige med korta mellanrum, men efter 1812 hafva vi haft en orubbad fred. *Detta bevisar att närmande till Ryssland skänker lugn — motsatsen bådar krig.*

1812 års politik var utslaget af en stor ande, som höjd öfver massan såg klart in i framtiden, som satte sig öfver trångbröstade traditioner, och som besatt nog energi att trots det häftigaste motstånd genomdrifva sin vilja.

Vi som lefva ett sekel efter dessa händelser, vi kunna inse och fatta betydelsen af Carl XIV:s handlingssätt och måste erkänna den klokhet som präglat det.

Emellertid varade off- och defensivalliansen af 1812 endast tills dess afsikt, Napoleons besegrande, var uppnådd, d. v. s. till freden i Wien, men om man än bortser från familjefördraget i Åbo och Sveriges

biträdande af Heliga alliansen, fortfor de bägge nationernas förbund lika innerligt äfven sedan kejsar Nikolaus I uppstigit på tronen, och dennes besök i Stockholm 1839 kunde ej annat än stärka vänskapen. Ännu 1848 bar det hjärtliga förhållandet genom de båda regeringarnas samarbete rika frukter vid lösandet af danska frågan och i samband därmed besöktes Sverige af storfurst Konstantin och furst Mentschikoff. — Äfven Oscar I hade sålunda hittills varit trogen sin fars politik, och knappast kunde han annat, ty det var sant hvad Carl Johan, blickande tillbaka på sin regering, sagt: »Tacksamheten ålägger mig som en plikt förklara att Sverige aldrig haft någon trognare och i afseende å sina löftens uppfyllande mera samvetsgrann bundsförvant än Ryssland.» Detta intima förhållande skulle dock beklagligt nog snart taga slut. — Krimkriget gaf en annan riktning åt vår politiska æra, resulterad af vårt gamla hat till Ryssland, pånyttfödt i samma ögonblick som Västmakternas flottor plöjde vågorna i Baltiska hafvet.

Novembertraktaten.

Vid Krimkrigets utbrott 1853 skyndade de Förenade rikenas regering att afgifva sin neutralitetsförklaring af den 15 December, men beredde sig äfven samtidigt att bakom Rysslands rygg bedrifva en trolös politik, en dagsländepolitik uppkommen ur ögonblickets stämning, grobar i de ännu af ryss-

hat varma sinnena och bevattnad af skummet från de allierade fregatterna, då de jagade mot Åland.

Redan i Juli 1854 gjorde Sverige-Norge sålunda Västmakterna det första alliansanbudet och detta förnyades på våren 1855, men äfven då utan resultat; kejsar Napoleon III tviflade till och med på konung Oscars uppriktighet, till den grad förvånansvärd fann han vår politik.

Orsaken till deltagande i kriget å vår sida skulle naturligtvis uteslutande ha varit vissheten eller åtminstone hoppet att se Rysslands makt minskad, men vi hade icke en gång hoppet, ty lord Russel hade redan i början af kriget förklarat i öppet parlament, att Västmakterna aldrig tänkt beröfva Ryssland en tumsbredd jord, och marinministern sir Graham yttrade på samma ställe, att endast galningar och visionärer kunde tala om att vädja till nationaliteterna eller om att kringskära Rysslands makt. Våra diplomater borde efter sådana uttalanden kunnat genomskåda, att det till stor del var Napoleons traktan efter ära och Englands fruktan för Konstantinopel, som sammanfört de bägge makterna, och att man inte alls kunde vänta en aktion nog kraftig att ens för någon tid förlama det stora ryska kejsarriket. Hvad kabinettet i Stockholm här gjorde var således icke allenast oklokt och illojalt, utan rent af farligt. Den ljumhet hvarmed de allierade mötte vår politik är också mycket påfallande. Det på våren 1855 förnyade anbudet från Stockholm blef ännu utan resultat; vi hade under ett helt år sökt sälja vår medverkan utan att lyckas och en-

samt denna omständighet borde hafva gifvit anledning att återgå till de gamla förbindelserna, ty de man förgäfves sökt påtruga sin vänskap kunde sannerligen aldrig blifva uppriktiga allierade eller i stånd till någon utomordentlig ansträngning till Sveriges räddning, om det genom det tagna steget komme i fara. Det imponerande i hvad man kallade civilisationens strid mot barbariet tände emellertid på nytt glöd under det slocknande rysshatet, hvilket tillsammans med den då ultramodärna skandinavismen vände den politiska vindvisaren på västlig storm och slutligen skapade traktaten af den 21 November 1855.

Som svepskäl för denna frontförändring använde kabinettet i Stockholm några obetydliga gränstvister i norska Finnmarken, hvilka vid denna tidpunkt voro om icke afgjorda så åtminstone glömda; men nödvändigheten af ett antagligt officiellt skäl accepterade dem och med hänsyftning härpå heter det bland annat i traktaten: Att de Förenade rikenas regering förbinder sig att icke göra några landafträdelser till Ryssland, hvaremot England och Frankrike mot hvarje därhän syftande ryskt anspråk skall understödja konung Oscar till lands och vatten. Härjämte funnos utan gensägelse hemliga artiklar om Sverige-Norges deltagande i kriget och ehuru de icke offentliggjorts, förblifva de dock ett oomtvistadt faktum.

Konung Oscar och hans regerings afsikter voro goda, det är höjdt öfver allt tvifvel, men det är tu tal om deras politik var nyttig, ty förutom det öfver

hufvud okloka i densamma kom härtill att Sverige-Norge kom för sent, med andra ord: Novembertraktaten kom till stånd under en tidpunkt, då det den förutsatte icke längre kunde realiseras, då själfva grundvalen för den allians, som konung Oscar så länge sökt, redan sjunkit undan. Våra förbundsförslag, som förkastats i det längsta, bekvämade sig Västmakterna att antaga först då fredsarbetet höll på att begynna, och då för att i sista hand användas som ett påtryckningsmedel, som ett politiskt schackdrag mot S:t Petersburg.

För att klargöra det politiska läget vid Novemberkonventionens undertecknande vill jag endast erinra om, att sedan de allierade Östersjöflottorna gjort fiasko och återvändt, koncentrerades kriget på halfön Krim och att följden af de blodiga drabbningarna vid Inkerman, Alma och Balaklava blef Sebastopols cernering. Efter ytterlig kraftansträngning stormades Malakofftornet den 8 September 1855 och kort därefter öfvergaf ryska hären detta Svarta hafvets Gibraltar. Efter Sebastopols fall föreföllo ej mera några krigshändelser af betydenhet; England och Frankrike voro utmattade, kriget hade kostat dem hvartdera inemot två miljarder kr. och strömmar af blod, utan något resultat, om icke möjligen ett löjligt — blottandet af engelska krigsdepartementets oduglighet. Man kan emellertid beteckna kejsar Nikolaus' död (Mars 1855) som det första steget till försoning mellan de krigförande, och efter Sebastopols fall visa Västmakterna tydliga tendenser att sluta fred; således *tre månader innan Novem-*

bertraktaten ingicks. Skulle sålunda kriget icke fortsättas, så hade traktaten ur svensk-norsk synpunkt icke längre några motiv, utan försatte oss endast i en falsk och oklar ställning till Ryssland — vi hade på samma gång bedragit oss själfva och blifvit bedragna af andra. Visserligen kan det icke nekas att konung Oscar följde flertalets önskningar då han ingick i Västmaktsförbundet, men saken blir för den skull icke bättre; det var likafullt en oskicklig och farlig manöver, som ställde oss på gränsen till krig i den stund våra beskyddare beredde sig till fred. Och icke nog därmed, det lärde Ryssland att Sverige var en opålitlig granne, som vid första tillfälle och utan orsak afföll från en trogen bundsförvant för att kasta sig i armarna på nationer, till hvilka det ej stod i ringaste skyldskap. Jag irrar mig nog ej heller, om jag säger att det tvingade Ryssland att ha ögonen skarpare riktade på oss och födde tanken på att vid läglig tidpunkt assimilera en stat med så tydligt fientliga tendenser och belägen så nära S:t Petersburg.

Hvarje tänkande patriot af den närvarande generationen måste därför bittert ångra Novembertraktaten och längta att åter se den lyckliga politik upptagen, då vår existens var baserad på den enda säkra grundval, som står oss till buds.

Vår snillrikaste politiska auktoritet, Adolf Hedin, yttrar 1877 i sin broschyr »Den orientaliska frågan i dess nyaste skede»: »Hotet, som Novembertraktaten uttryckte, förblir ett faktum, hågkomsten däraf, hos den det var menadt åt, kan lefva harmens och

hämndkänslans långa lif trots alla höflighetsbetygelser ... Hvarje rad af traktaten innehåller en anklagelse mot Rysslands inkräktningspolitik; svensk-norska kabinettets cirkulär af den 18 December utgör en ny inlaga i samma riktning. Detta allt var i sin ordning, om man ämnade gå längre och söka annat än pappersgarantier mot denna politik, men i motsatt fall, som ju ock inträffade, hade varit bättre om traktaten uteblifvit.» — Och han har rätt herr Hedin — vi ha nu icke några pappersgarantier en gång för den tjänst vi gjorde Västmakterna, men vi ha hatet och misstroendet kvar å andra sidan, och tiden efter 1855 har nog ej varit någon försoningens tid, ägnad att utplåna det som händt.

Jag skall visa det genom att öfvergå till

Svenska och norska folkens hållning under polska upproret 1862—1863.

Det var vår regering, som handlat 1812 och 1855, men under de två frågor — den polska och den finska — vid hvilka jag nu några ögonblick kommer att uppehålla mig, har denna varit passiv, då däremot folkandan i de Förenade rikena politiserat så mycket mera.

Visserligen heter det, att den icke officiella pressens och allmänna opinionens handlingar äro utan betydelse, men uppriktigt sagdt är det endast skenbart så, ty envist återupprepade underströmningar framkalla dock slutligen verkningar äfven på ytan. Den första af de frågor, under hvilka allmänheten

oberoende af regeringen lagt sina fientliga känslor i dagen mot Ryssland, är den polska, men innan jag berör den, vill jag likväl som hastigast uppdraga konturerna af Polens ställning.

Såsom vi alla veta har Polens styrelse och författning blifvit ett ordspråk genom sin ohjälplighet; polska folket — åtminstone adeln — gör sig förtjänt af att också blifva det. Man kan ej annat än glädjas öfver att en så förhatlig oligarki och ett så uselt folk försvunnit från de fria nationernas krets. Polens historia förkunnar ej annat än dårskap, splittring och krig — hvarje sida klibbar af smuts, blod och förtryck. Sönderslitet af ett cyniskt junkervälde, med en arbetsklass i slafveri, bankruttmässigt och depraveradt! sådant var det land, hvars sista delning skedde 1795 och hvars ädelhet och mod alla världens skalder ha besjungit. Påverkad af den falska martyrkrona man påsatt Polen och önskande en buffertstat mot Ryssland, återupprättade Napoleon den store 1807 den del af landet, som varit Preussens under namn af storhertigdömet Warschau, och genom freden i Wien 1809 blef detta ännu något förstoradt. Missuppfattande polska nationen trodde sig kejsar Napoleon kunna pånyttföda den, reglerade dess administration efter sitt system och upphäfde slafveriet såsom det första villkoret för ett nytt lif; men hvad gjorde då de så beprisade polska ädlingarne? De råkade i raseri, förrådde fransmännen, understödde ryssarne, de betackade sig för nationellt oberoende om däri inginge en fri arbetsklass. Det är svårt att göra sig en föreställning om huru tro-

löst polackarna behandlade sina befriare. Marskalken af Sachsen har med rätta sagt, att polackarna äro de värsta plundrare i världen, och att de icke ens akta sina egna föräldrars tillhörigheter; också mördade och bestulo de fransmännen på alla upptänkliga sätt och vände förrädiskt sina vapen mot dem vid alla kritiska tillfällen; korteligen, Napoleon blef grymt besviken och kom först för sent till insikt om sin villfarelse. I Witepsk yttrar han dock 1812: »Jag finner alltför väl att det ej gifves något Polen»; och genom sin förhatliga trolöshet har detta folk mer bidragit till Napoleons fall än man är böjd att tro.

På nytt återfallet under Ryssland och Preussen 1815, surrade det fortfarande i detta ettriga getingbo. 1830 års uppror är endast ett nytt försök af denna fräcka adel att återfå sin gamla frihet att förtrycka. Det torde vara i sin ordning att påpeka, det massan af polska folket hade och har det ojämförligt mycket bättre under Rysslands egid, än då Polen var oberoende, och att de upprepade oroligheterna endast voro en ny betecknande inkarnation af den polska oron, uteslutande ledd och framkallad af adeln. Då 1862 nya upproriska rörelser förmärktes, spredo sig polska intriganter kring alla Europas länder och lyckades äfven att, genom vackra fraser om det »blödande Polen», uppamma en för detta fördelaktig opinion, särskildt i Sverige. De voro emellertid synnerligen egendomliga dessa svensk-norska sympatier för en så moraliskt rutten nation som Polen, den där tydligen visat sig icke kunna

existera på egen hand och därför var blifven ett offer för det helt naturliga expansionsbegäret hos kraftiga och välstyrda grannar. Nej, ömhetsbetygelserna för Polen voro alltför omotiverade och alltför demonstrativa mot zarriket, att man skulle kunna missta sig om deras verkliga natur — det finns inga tvifvel, det var icke så mycket sympati för polackarna som det var hat till österns stora kejsardöme; samma hat som 1855, endast klädt i en annan dräkt.

Tidningarna, som här alltsedan detta år fört ett oförsynt språk mot Ryssland, fingo därför i polska upproret en efterlängtad anledning att vara ännu oförsyntare, och flera bland dem gingo därhän i sin galenskap, att de yrkade anfallskrig från Sverige-Norges sida. Men de polska sympatierna inskränkte sig icke till utfallen i tidningarna, de togo sig uttryck äfven på andra sätt; riksdagen började nämligen i Mars 1863 att sysselsätta sig med denna ömtåliga sak, i det friherre Staël von Holstein uppväckte polska frågan inom adeln och Björk inom borgarståndet. Följden blef ganska lifliga debatter och flera talare önskade att de Förenade rikena skulle på diplomatisk väg uppträda till Polens förmån. Lyckligtvis insåg dock majoriteten inom de olika stånden den ytterliga vådan af en inblandning, hvadan ständernas beslut också blef i enlighet därmed. Hvad som förefallit och yttrats inom riksdagen väckte emellertid likafullt ett ofantligt uppseende både här och på andra sidan Östersjön, helst som en stor del däraf var afgjordt förnärmande mot ryska riket.

Trots detta fortsattes dock pressens angrepp under hela året 1863 och de repressalier, som ryssarna med fullt fog vidtogo i Warschau m. fl. städer, beskrefvos, omhvärfda af de hiskligaste osanningar. Icke ens den officiösa tidningen gick fullkomligt fri från den förhärskande stämning, hvilken alltmera endast tycktes gå ut på att reta Ryssland till det yttersta. Härjämte började man föranstalta stora penninginsamlingar rundt hela Sverige till förmån för den polska insurrektionen, som, äfven om det skedde på enskildt initiativ, var en afgjordt fientlig handling och ett uppenbart brott mot folkrätten.

Det mest betecknande för denna resultatlösa alla klasser genomgående hätskhet är emellertid att ingen varnande röst höjdes i fredens intresse; och att den var i högsta grad hotande för freden, det kan icke bortresoneras, trots den nyss afslutade Novembertraktaten och regeringens skenbart korrekta hållning.

Det var i sanning ett vågadt spel, ett hasardspel, farligt men på samma gang löjligt, tjänligt endast till att uppväcka oredor och hat mellan tvenne nationer; farligt därför att åtskilligt hvartill det gaf anledning var absolut kränkande mot folkrätten, såsom insamlandet af penningmedel åt insurgenterna samt riksdagens debatter öfver en fråga, som låg utom dess befogenhet, och hvilken dessutom hörde till Rysslands enskilda inre angelägenheter. Löjligt emedan det aldrig det ringaste kunde gagna Polen, och därför att det hade en förvånansvärd likhet med

hundgläfs, som ju också oftast sker utan anledning och hvars resultat endast är att uppreta nervsystemet hos den, som länge får åhöra det.

Hade Polen lidit helt och hållet oskyldigt, då hade det visserligen varit vackert att ha deltagit i dess sorg och att fritt sagt sanningen, hvilket, då det skärpes af faran, måhända är den behagligaste böjelse hvaråt en bildad intelligens kan hängifva sig, men för att njuta däraf utan samvetsagg måste man först och främst ha rättvisan på sin sida samt därjämte kraft att stå för hvad man sagt, och ej genom dumdristigt öfvermod riskera att kasta tusenden af sina bröder i olyckan och döden. Men här fanns dock hvarken rättvisa eller kraft och därför var det, eller kunde åtminstone ha blifvit, fruktansvärdt olyckligt. Icke sant? de ledande skandinaviska partierna gjorde vid denna tid allt för att emot sig uppreta alla ryssars själfhärskare, genom att hvarje dag personligen förolämpa honom, de saknade både den takt och den moderation, som skulle hållit dem inom förnuftets gränser, de voro blinda upphofsmän till ett själfmördande handlingssätt och förutsågo eller ville icke förutse, att de, af intet och utan nytta, skapade en fara för sin frihet, sitt land och sitt folk.

Hämnden uteblef visserligen för denna gång, men det som är gömdt är kanske för den skull icke glömdt.

Finska frågan och de skandinaviska folken.

Från 1863 till 1899 är ett långt hopp, men jag har ingen särskild anledning att uppehålla mig vid

denna mellantid, och skulle man säga något om den skulle det i hufvudsak endast vittna om Rysslands kolossala framsteg å alla områden, men också om dess loyauté mot sin svaga granne i väster. Något intressant i politiskt afseende rörande Sverige-Norges förhållande till Ryssland har den emellertid icke att uppvisa och det är först 1899, som en af de epoker inträffar, hvilka ligga inom ramen för mitt ämne.

Den 15 Februari 1899 har gjort ett djupt intryck icke allenast på Finlands, utan äfven på de Förenade rikenas folk och har haft ett inflytande på vårt förhållande till Ryssland, som mycket påminner om det år 1863. Mera naturligt än i polska är visserligen intresset i finska frågan, emedan Finland och Sverige i århundraden haft gemensamma öden och gemensamma seder, men det är det oaktadt min fulla öfvertygelse, att detta intresse blifvit öfverdrifvet och illa användt både för Finland och oss, ty grundlagsmanifestet af den 15 Februari, i hvilket kejsaren förbehöll sig bestämmelserätt i de frågor, som berörde kejsardömets allmänna lagstiftning, var i och för sig själft ingen fara för Finlands parlamentarism, men faran framkallades af det mottagande manifestet fick, af den oförståndiga demaskeringen af svenskheten och isoleringsanspråken hos finnarna, af solidaritetskänslan och rysshatet hos oss.

Visserligen förefalla zarens åtgärder måhända hårda, sedda ur svensk-finsk synpunkt, men vill man lyfta sig till en högre ståndpunkt och genom ryska statsmannaglasögon betrakta saken, skall man icke kunna neka till, att hvad som skett var nödvändigt

för det ryska enhetsverket. Bevekelsegrunderna från Petersburgregeringens sida äro icke sökta, och om man vill vara rättvis måste man erkänna, att det ju var upp och nedvända världen att en enda landsdel skulle ha särskilda prerogativ och, genom att så att säga bilda en stat i staten, hämmande inverka på den stora ryska rikskonseljens arbete. För öfrigt har Finland hittills varit ett draghål, genom hvilket en västlig samum ständigt insläppt hatets gift. Homogenitet är lifsvillkoret för ett välde och den styrelse, som ignorerade den, skulle illa förstå sin uppgift. Inga hinder få stå i vägen för homogenitetssträfvandena och ej heller får det existera någon pjunkig ömsinthet mot provinspatriotiska isoleringsanspråk under aldrig så vacker nationell förklädnad. — Statens intresse i första, individens i andra hand, denna maxim har här som på så många andra ställen på vårt jordklot måst tillämpas, och jag är öfvertygad om att kejsar Nikolai rörelse var uppriktig då han utbrast: »Har jag brutit mitt ord, jag minns så väl, då efter min faders död von Daehn förelade mig regentförsäkran till underskrift, hur jag efter noggrann genomläsning med godt samvete kunde underteckna densamma. Mitt ord vill och skall jag aldrig bryta mot Finland, som jag håller så kärt, mitt senaste manifest kan ju ej kränka grundlagarna.» Tyvärr kunna dock de statsmannens handlingar ofta synas hårdast, som i själfva verket äro de ädlaste och mest välvilliga, och så har tydligen skett här. Ehuru jag hvarken vill tadla eller berömma den ryska politiken, kan jag därför ej annat än påstå,

att senator Koskinen har rätt, då han yttrar att Finlands största olycka är de svenska tidningarnas utfall och Finlands svenska riksspråk, hvilket ger ryssarna en förevändning att tvinga på det ryskan i stället, ty när finnarna ändå bestå sig lyxen af ett riksspråk, så anse ryssarna det naturligtvis rimligare att detta är ryska än svenska.

Hvad som igen orsakar att reformarbetet inträffat först nu är Finlands förutvarande finansiella misère, hvilken hittills absolut förbjudit alla förbättringar i den militära och administriella organisationen. Att vissa saker, såsom militärens samt mynt- och postverkets omdaning efter ryskt mönster, skulle kommit under alla förhållanden är salunda självklart, men hvad beträffar det nu inträdda speciella russificeringsarbetet, sa är — jag upprepar det — min lifliga öfvertygelse, att det endast är en ganska naturlig produkt af den under de båda senaste åren skarpt markerade svensk-finska solidariteten. Ty — ännu en gång — kejsarmanifestet af den 15 Februari innebar i och för sig självt intet grundlagsvidrigt och fastslog öfver hufvud taget endast nödvändigheten af centralisationsprincipen, men det var på samma gång en sondering af storfurstendömet Finlands riksenhetliga halt, och först då denna icke bestod profvet började homogenitetsarbetet. Ryska homogenitetssträfvanden och svensk-finska massprotester ha därefter progressivt influerat på hvarandra och segern skall naturligtvis stanna hos den starkaste.

Korteligen, min åsikt är att de svenska sympatierna ha för Finland haft ett resultat motsatt det

som afsetts samt gifvit impulsen till russificeringspolitiken, och det är ju i och för sig ganska beklagligt, men det för oss utan jämförelse viktigaste är likväl, hvilken inverkan de haft på vår egen politiska ställning och på vårt förhållande till Ryssland i allmänhet. Det är visserligen svårt att komma till någon fullständig klarhet härutinnan, men om man betänker den stränghet, som visas mot äfven den obetydligaste hänsyftning i finska pressen, så kan man knappast betvifla att icke ryska regeringen med särdeles oblida ögon följt det, som oupphörligt serverats af våra tidningar — ty det hoppet kunna vi aldrig hysa, att de svensk-norska utfallen någonsin undgått det alltid vakna kabinettet i S:t Petersburg, hvilket aldrig har för vana att tillåta sina beskickningar vara i okunnighet om det lands språk, där de äro ackrediterade.

Om det varit endast en sorgens och resignationens sympati, som kommit från det deltagande systerlandet, då skulle det aldrig kunnat sägas något om det, men det har tyvärr knappast kunnat spåras någon sorg, utan endast hat och hån och med dessa känslor kläder sig aldrig den resignerade sorgen. Det har under dessa hatets dagar sagts ord, som äro rent af otroliga och som ingen under nykter tankegång skulle våga upprepa. Eller hvad skall man säga om rubriker sådana som »Menedaren på tronen» etc.!? Hvem vill påstå att dylikt smakar hvad det kan kosta? De flesta tidningars senaste årgångar tala för öfrigt ett alltför tydligt språk, för att jag här skulle behöfva vidare orda om dessa af

anklagelser mot Ryssland späckade utfall. Om någon vill erinra sig eller följa dem, göra sig reflektionerna lätteligen själfva.

Att de Förenade rikenas regering tegat inför händelserna i Finland är självklart, men för att framstå fullt opartisk borde den så långt den kunnat sökt hindra vissa organs oförskämda närgångenhet. En regering bör aldrig tåla att dagbladspressen förorättar främmande regeringar och sålunda söker föranleda förändringar i den ena statens förhållande till den andra; det är ett svårt missbruk, en fara som icke kan uppvägas af någonting godt. I förbindelse härmed är det också ganska egendomligt, att på samma gång vi uppröras af händelserna i Finland, kommer från högsta ort ett sympatiuttalande för Englands våldspolitik i Transvaal.

Ett annat symptom af den svensk-norska animositeten emot Ryssland, hvilket uteslutande härrör från finska frågan, äro de drastiska spionerihistorier, som sedan tvenne år cirkulera rundt landet. Visserligen äro de alltför orimliga för att väcka oro inom regeringskretsarna, men i de djupa leden såväl som hos den kannstöpande bourgeoisien hafva de haft åsyftad verkan och blifvit ett ypperligt medel i pressens hand, då det gällt att underhålla rysshatet. Men kan det i själfva verket gifvas något löjligare än att i dessa stackars Novgorodska sågfilare se förklädda officerare och vid hvarje deras steg vädra spioneri! Det är i sanning så absurdt, att det knappast behöfver vederläggas, ty hvad nytta skulle väl ryska generalstaben ha af att låta sina medlemmar

stryka kring de allmänna vägarna i södra och mellersta Sverige eller Norge, dit den aldrig kan ha den aflägsnaste tanke att skicka en rysk soldat, och då för öfrigt i hvarje bokhandel kan fås de ypperligaste och mest detaljerade kartor. Man säger att det är för att göra närmare iakttagelser på platserna! Hvad för iakttagelser? — Terrängförhållanden? Omöjligt..... ty dessa synas på kartan ojämförligt bättre än för en vandrares inskränkta synkrets. — Byarnas inkvarteringsförmåga? — Dessa finnas i de allestädes tillgängliga statistiska uppgifterna, och den militära upplysningsbyrå, som skickade sina officerare att i ett främmande land systematiskt utfråga bönderna, vore sannerligen mogen för dårhuset.

Man invänder måhända att just dylika studier gjordes af ryssarna i Turkiet före år 1878 års krig. Må vara, men det är för det första icke bevisadt, och för det andra var Turkiet ett land, som saknade tillförlitliga officiella uppgifter både om det ena och det andra, men så är icke förhållandet hos oss. Ännu lättare är det att vederlägga de maritima spioneriryktena och lodningshistorierna, ty dessa hafva faktiskt öfverallt reducerats till svenska lots- eller handelsfartyg.

Det skulle ingalunda förvåna mig om verkliga spioner uppenbarade sig t. ex. vid Boden, men att såsom nu se sådana i hvarje buske, det bör sannerligen öfverlämnas åt barnavärldens fantasi. Oaktadt alla vederläggningar och oaktadt ministerns för utrikes ärendena desavouering, så är dock den allmänna tron på spionerierna fortfarande lika stark

och nya rykten uppdyka tidt som ofta, skvallrande om samma vidskepliga spökrädsla. Mycket mera kunde vara att tillägga i denna tragikomiska sak, men jag vill ej längre uppehålla mig därvid, liksom jag förbigår att yttra mig om de konsekvenser den möjligen kan draga med sig, och inskränker mig att nämna det en följd redan är uppenbar: den har spridt löjets skimmer öfver det svenska lejonet.

Betrakta vi sålunda i sammandrag den flydda tiden, skola vi kunna konstatera, att oaktadt de tjänster Ryssland gjort oss och trots dess ständigt välvilliga hållning, hafva de Förenade rikenas folk och press oafbrutet tillämpat ett nedskällningssystem, som är i sig själft lumpet och nedsättande, men framför allt farligt. Det låter därför också själfförhånande när man säger som Nya Dagligt Allehanda af den 1 Februari detta år under rubriken »Fred och Neutralitet» .... »dagspressens och många allmänna mötens kända fredskärlek och så ofta ådagalagda nästan ängsliga farhåga för att taga ett steg, som i minsta mån skulle till och med endast genom en misstydning kunna oroa våra grannar» etc. ....

Dessa vackra ord illustreras dock aldrig mot vår östra granne, det mäktiga Ryssland.

II.

Framtiden.

Ödet har bestämt Ryssland till en världsmakt och fogat de Förenade rikena till dess granne! Det vore utan tvifvel bättre att hafva Spaniens, Portugals eller Britanniens läge, men en klok och i prononcerad riktning genomdrifven politik bör dock kunna godtgöra, hvad naturen beröfvat oss.

Det har alltid sagts, att tyngdpunkten af Rysslands politik ligger österut, och detta är ett faktum, men det är äfven ett faktum, att Sverige-Norges också bör sökas där, huru häftigt det än må bestridas af alla våra rysshatare.

Den, som emellertid betraktar det kolossala kejsarriket med fördomsfria ögon, skall utan svårighet inse, att vi i själfva verket äro alltför beroende af dess närvaro för att framgent existera utan dess vänskap.

Ifrån att hafva varit öfverlägsna och därefter jämställda, äro vi sedan sextonhundratalet oupphörligt öfverflyglade, tack vare vår förvända politik, ty vi hafva haft lika stora och på grund af vår äldre kultur till och med större utvecklingsmöjligheter än

zarriket. De misstag, som fört oss till vår svaghet, vill jag här icke granska eller kritisera, de äro visserligen lärorika dessa smärtsamma minnen, men hvad som skett har skett och kan icke ändras; svärdet har för oss spelat ut sin roll, det enda som återstår oss är att med lif och själ uppgå i en politik, som är med och icke mot Rysslands intressen, och som, om den blir uppriktig, skall blifva vår räddning och vara uteslutande till vår fördel. Men vi hafva tyvärr ännu icke befriat oss hvarken från drömmarna om vår egen öfverlägsenhet eller från våra fördomar emot ryssarna. Nog för att vi inse att Sverige icke längre är, hvad det var under Gustaf den stores dagar, men vi vilja tydligen icke erkänna med ord och handling att vi nedsjunkit till en makt af tredje rangen, hvars hela befolkning knappast öfverstiger hvad Ryssland har i krigare, och att vår tids ryska soldat är den mest öfvade och tappraste i världen. Vi känna numera Ryssland endast på långt håll och äro därför alltför benägna att underskatta dess ofantliga resurser, hvilka sedan det senaste decenniet äro att söka lika mycket på trans-Uralska som på denna sidan. Visserligen hoppas måhända många, att, just emedan Rysslands intressen blifvit alltmera riktade mot yttersta östern, faran också minskats för oss, men jag för min del tror det icke, ty ju mäktigare detta land blir, ju mera måste det önska att hafva sina båda flanker, vid Baltiska och Svarta hafven, skyddade, antingen genom direkt äganderätt eller också genom politisk samverkan. Det skall nog kunna

gifvas temporära afledare i sydost eller rakt i öster, men faran skall likväl oupphörligt återkomma, och vid hvarje politisk stiltje skola vi förnimma hur den ryska björnen ligger öfver oss, »flåsande oss i ansiktet med sin asiatiska andedräkt».

Mig synes därför att, om de Förenade rikenas folk med skarpblick vilja skåda in i framtiden, de skola finna att endast ett medel gifves att bevara integriteten och oberoendet, och detta är samförstånd med Ryssland.

Den dag skall i alla händelser komma, då vi måste göra vårt val, och denna dag är fredsbrottet mellan de båda, trots alla nuvarande rykten om närmande, tydligt rivaliserande makterna England och Ryssland; ty någon neutralitet skall ej bli tillåten. Det skall denna dag från ömse håll heta: med mig eller mot mig! och det skall då bli mycket obehagligare att bestämma sig, och dessutom skall ett framtvingadt förbund hvarken anses så uppriktigt eller återgäldas med sådan vänskap som ett frivilligt.

Ingen bör väl heller tveka, hvilket kabinettet i Stockholm vid ett fredsbrott bör räcka handen, krämaroligarkien, det vacklande och försvagade England, eller österns snart allsmäktiga och i ständig utveckling stadda kejsardöme.

Jag vill här som hastigast uppdraga en parallell för att bättre kunna uttrycka min åsikt om, hvilken väg beräkningen och klokheten förestafvar oss att välja.

Neutralitet — det är Cavours ord — stundom möjlig för makter af första, är det sällan för dem

af andra rangen, där dessa ej befinna sig i särskilda politiska och geografiska förhållanden. Historien visar oss också sällan, att neutralitet varit lycklig; dess minst betänkliga frukt är att slutligen göra dess tillämpare till föremål för båda de krigande parternas misstanke och förakt.

Vårt läge är just motsatt det, som Cavour betecknade som möjligt för en lycklig neutralitet. Jag antar sålunda utan för stor fara att vederläggas af verkligheten, att neutraliteten i ett kommande krig ej erkännes eller respekteras, och att England t. ex. begär hamnar på Gottland för kolupplag. Vi jaka, och krigets åskor komma från öster, vi neka, och de komma från väster! Råka vi i kamp med England så blir vår handel, åtminstone Norges, kanske förlamad för den tid kriget räcker, men för öfrigt hafva vi intet att frukta af denna fiende, vi hafva inga kolonier att förlora, och ingen införsel af hvilken vi äro så beroende, att den sätter den allmänna välmågan på spel.

Våra otillgängliga skärgårdar erbjuda präktiga skyddsmedel i krig mot en sjömakt, och för öfrigt tryggas de kuster, som äro blottade, mer än väl af nutidens nästan till fulländning utvecklade kust- och minförsvar, till och med om England under tjugonde århundradet skulle ha panna att försöka upprepa, hvad det gjorde med Köpenhamn 1807, nämligen nedskjuta obefästade städer. Öfver hufvud taget böra dessutom Rysslands och de Förenade rikenas flottor äga möjligheter för sig att sopa Östersjön ren från engelsmän, helst dessa skulle sakna

allt, replipunkter såväl som kolstationer, och därjämte vara mindre orienterade än de båda Östersjöflottorna. Ett krig med England skulle med ett ord förorsaka oss jämförelsevis obetydliga olägenheter, och vi skulle i allra värsta fall icke riskera förlorandet af en tumsbredd jord; när det rasat ut vore ock faran öfver, men huru vore det i motsatt fall, låtom oss se efter det, nämligen om kriget skulle komma från Ryssland? Jo, möjligen skulle de svensk-engelska flottorna kunna behärska Östersjön och afvisa en landstigning från våra kuster, men vi skulle aldrig kunna hindra en rysk invasionshär att sätta sig i besittning af öfversta Norrland och norska Finnmarken; och förutsättom att kriget i lyckligaste fall slutade med att konstatera Englands suprematí öfver hafven, engelska väldet skulle dock troligen vara svårt skadadt, Indien förloradt och Sverige-Norge skulle vid fredsslutet sannolikt aldrig återfå de områden, som Ryssland satt sig i sinnet att behålla. Men detta vore ändå icke det värsta, först efter freden mellan England och Ryssland skulle det fruktansvärdaste komma. Då skulle vid första bästa tillfälle vedergällningens timme slå! En hopplös, förvirrad kamp, hekatomber af lik; dagar färgade af blod, nätter belysta af eld, det skulle bli resultatet af en sådan — jag hoppas aldrig inträffande — politik.

Skulle äfven mot all förväntan ett närmande mellan England och Ryssland äga rum, för hvilket ju till och med finansministern Witte lär ifra, så bli de Förenade rikenas ställning därigenom om

möjligt ännu farligare, ty på samma gång intressemotsatserna i öster utjämnades, skulle den motvikt till vår fördel, som England ännu måhända utöfvar, minskas, och redan denna utsikt vore oroande; men därjämte kan man knappast värja sig för tanken på de komplikationer, som skulle kunna uppstå till följd däraf, ty Gottland och Finnmarken skulle synbarligen vid ett förbund mellan nyssnämnda makter kunna skaffa oss samma ledsamheter och spela samma roll som under ett krig mellan dem. En vänskaplig öfverenskommelse om ett utbyte af intressepunkter i Östersjön och Atlantiska oceanen, till kabinettens i London och S:t Petersburg ömsesidiga nytta och till Tysklands omen, låter ju nämligen ganska lätt tänka sig och vore helt visst ej heller främmande för den engelska moralen.

Jag håller alltså före att de maktgrupperingar med Ryssland som ingående faktor, hvilka möjligen kunna komma till stånd, skola snarare förvärra än förbättra vår ställning, såvida vi icke själfva äfven tillhöra dem.

Det är ju naturligtvis likgiltigt hvar vi än finna vårt stöd, endast det är säkert; smak och sympati äro här uteslutande bisaker, vid hvilka ingen får fästa någon vikt, hufvudsaken är ett fast handtag, det måtte nu än vara ett slaviskt, ett anglosaxiskt eller ett germaniskt.

Jag har hittills sökt visa vådan af ett anglosaxiskt, jag vill också med några reflektioner beledsaga hypotesen om ett germaniskt. Det är alldeles icke första gången denna fråga beröres, ty det har

ofta uttalats som önskvärdt för Skandinavien, att stödjepunkten i dess politik söktes i Tyskland, och för några år sedan var det äfven som vi veta en ganska allmänt utbredd åsikt, att något slags förbund existerade mellan oss och detta land. Jag lämnar därhän huru härmed förhöll sig, frågan om ett förbund har emellertid ofta dryftats, senast, om jag icke missminner mig, af en Lundadocent, som till och med ville inkorporera oss i Tyska riksförbundet.

Det finnes dock många talande skäl att andraga mot en allians på detta håll; ett bland de mest uppenbara är det från oss afskilda läge, som Tyskland innehar, synnerligast som det på samma gång är inklämdt mellan två allierade stormakter. Ännu en omständighet, som talar emot, är det tyska folkets obevekligt kringskurna område samt numerära underlägsenhet i jämförelse med det mer än halfva Asiens och Europas kontinenter behärskande ryska folket. Jag är därför absolut emot den åsikten, att en allians med Tyskland skulle kunna bortrolla farorna, ty om detta vore än aldrig så missbelåtet med en rubbning af status quo på den Skandinaviska halfön, så ligger det tydligen alldeles för öppet för den ryska kolossen att vilja utsätta sig för risken af ett krig till vår hjälp, och under alla förhållanden kunna vi aldrig vänta något understöd af tyska trupper på vår halfö. Till och med om en tysk diversion skulle äga rum, kunna vi icke ens därigenom hoppas att se den ryska norrlandshären särdeles minskad, ty Polens moras gifva

ryssarna mer än en trumf på hand, antingen de föra ett defensivt eller offensivt krig, och tillåta dem att skicka en stor armé mot norden utan fara att se sig synnerligen försvagade i västern. Öfver hufvud taget talar för öfrigt den traditionella tysk-ryska vänskapen bestämdt mot en väpnad intervention från Tysklands sida.

Slutligen återstår en annan makt, hvartill alla förtröstansfulla pietister sätta sin lit såsom den svages kraftigaste hjälp i nöden, nämligen Guds bistånd. Jag erinrar mig till exempel vid detta års ingång, huru Nya Dagligt Allehanda med flera organ högtidligt anförtrodde vårt fäderneslands öden i den allsmäktige Gudens beskydd; och att det visserligen är anslående och vackert, det kan icke nekas, mais le bon Dieu est toujours avec les gros esquadrons, och den som för mycket invaggar sig i hoppet om hans bistånd kan få sina illusioner grymt krossade af den kalla verkligheten.

De reflektioner genom hvilka jag sökt förklara min förut yttrade åsikt hafva således ändtligen återfört mig till hvad som för närvarande ogillas af svenska och norska allmänheten, nämligen att hjälpen bör sökas just där, hvarifrån faran kommer. Måhända skall det tyckas att denna konklusion är alltför lättvindigt tillkommen, men det är min allvarliga öfvertygelse, att det är bäst att taga skeden i vacker hand, ty om än den lyckobringande blåa himlen nu utbreder sig öfver oss, kunna vi dock på framtidens horisont skönja hopade åskmoln, hvil-

kas sammanskockande öfver våra hufvuden det utan tvifvel är klokast att förekomma och neutralisera.

Men en sund och konsekvent politik måste i så fall tillämpas, endast en sådan kan afvända olyckorna. Ett oåterkalleligt villkor för att det skall ligga inom möjlighetens gräns att genomföra den är likväl, att allmänna opinionen förberedes — visserligen icke att göra tvärt helt om, emedan detta ju är omöjligt, men att göra först vänster om och därefter en gång till vänster om.

Det är nog sant att det skall vara ytterligt svårt att framkalla en förändrad opinion emot zarriket, ty tidningarnas ständigt upprepade utfall hafva så småningom blifvit till den grad innötta, att det stora flertalet människor börjar anse dem såsom något helt naturligt och är långt ifrån att i dem se någon våda, men hvar och en, som icke är förblindad af hat, bör icke desto mindre inse det absurda i att å ena sidan genom rustningar utarma landet och i rädsla se visioner midt på ljusa dagen och å den andra hvarje afton peka mot det dimmiga hafvet i öster ooh ropa utmanande ord. Detta är att bygga en dyrbar fästning och på samma gång till egen olycka underminera dess grund.

Att en fara hotar från Ryssland, det inses förvisso af de Förenade rikenas befolkning, och ingen bör klandra vårt krigsväsens modärnisering, men det nyskapade systemet skall dock med den nuvarande regimen tyvärr lika litet som det gamla trygga vår själfständighet. Större makt än soldater och kanoner har i detta fall ett lojalt och vänskapligt

uppträdande — och jag upprepar det — därför måste medvetandet om faran af den hittillsvarande hållningen bibringas de båda skandinaviska folken och genomtränga statskroppen i dess innersta delar, på samma gång medlen till dess afhjälpande inskärpas. Men hvem skall våga det? Hvar och en, som påyrkar ett försonligt språk och ett närmande till Ryssland, skall både af den konservativa och liberala pressen betecknas som fosterlandsförrädare. Det parti och den press, som skall försöka en dust för de Förenade rikenas väl, måste ha mod, och detta mod, hvem äger det? Jo, det radikala partiet, och det är endast demokratien, som vågar upptaga striden mot sekelgamla föreställningar, mot vanvett och spökeri. Demokratiens dag är snart kommen, den skall arbeta sig upp med örnvingar, och den skall måhända också visa, att den ensam är i stånd att öfvervinna fördomar insupna med modersmjölken, och att den trots sina frihetssträfvanden icke fruktar att närma sig en autokrati, när politiken och landets bästa fordrar det, helst när i spetsen för denna står en man, som icke är en krigets och våldets, utan en fredens och rättvisans Cæsar. Och dessutom, hvilken demokrat skulle ej föredraga autokratien framför den nesliga oligarkien, hvilken senare tydligt visat sig hafva den mest tänjbara moralen af alla medlemmarna i den europeiska familjen. Vi hafva för öfrigt ett exempel att efterfölja i den stora Franska Republiken, som troget står vid det ryska själfhärskardömets sida. — Man skall kanske säga att detta går an för Frankrike, som är

starkt och långt aflägset från Ryssland, men att vi skulle endast råka under förmynderskap —! Har då Danmark kommit under förmynderskap, ehuruväl det snart i en mansålder stått i innerligt samförstånd med zarriket och troligen uteslutande har dettas vänskap att tacka för sin tillvaro. — Är det ej bättre att det finnes ett med Ryssland allieradt Sverige, än icke alls något Sverige? Gifves det något exempel i historien, som visar att ett litet land, beläget invid ett världsrike, kunnat med framgång föra en mot detta separatistisk och till och med fientlig politik? Nej aldrig! — Ett litet folk i den ställning, vi ha, måste, om det vill behålla sin frihet, vara i godt förstånd med sin stora granne, äfven om detta måste köpas på bekostnad af stoltheten hos adeln, som illfänas med sina gamla minnen. Att vi hittills undgått hämnden för 1855 kan endast tillskrifvas den omständigheten, att ryska politiken sedan den tiden varit alltför strängt upptagen vid Stilla hafvet och i Orienten.

Visserligen vore det en chimère att tro det Ryssland skulle kunna eröfra Sverige på en gång, men något sådant skall det heller aldrig försöka, det strider alltför mycket mot zarrikets vanliga tillvägagångssätt, ty detta är att endast stegvis framgå mot målet och att organisera och befästa det vunna, innan något vidare företages. På detta sätt skulle vi först förlora Finnmarken och öfversta Norrland, och jag frammanar den svenske eller norske officer, som med handen på hjärtat förklarar detta omöjligt. Vi skulle aldrig kunna bortdrifva en

fiende, som en gång satt sig fast där uppe, äfven om ännu ett Boden stode till vårt förfogande. Öfre Norrland, Sveriges pärla, med dess dyrbara järnvägsanläggningar, dess otroliga rikedomar är omöjligt att försvara, och när det en gång är ryskt är det lätt för en armé att ånyo utbreda sig åt söder.

Vår undergång skall näppeligen gå hastigt, men den skall beredas desto säkrare och sannolikt utveckla sig på samma sätt som Turkiets.

Och huru skulle det gå med den hjälp hvarpå vi måhända hoppas? Jo, på samma sätt som det gått för Grekland, för Spanien, för Transvaal. Det är till och med alltför troligt, att den första ryska eröfringen vid Ofoten eller i Norrland skall följas af repressalier från Storbritanniens sida och Gottland blifva engelskt. Vi skulle med en vacklande, en separatistisk eller en neutral politik efter allt att döma blifva ett Erisäpple och skapa en intressesfär för rivaliserande stormakter; en olycka hvarpå Kina, Persien och Turkiet kunna gifva ett afskräckande och eklatant exempel.

Men å andra sidan, hvilka lyckliga riken skulle icke Sverige-Norge kunna blifva, om deras politiska navigatörer kastade sina ankare i Nevan.

En fridens sol höjande sig öfver molnen i öster skulle från samma stund bestråla en ny æra för de båda nordiska länderna, visserligen icke en krigens och eröfringens, men en lyckans och trygghetens. Ty Ryssland har alla fördelar att erbjuda oss, det är fast och orubbligt och under det Västeuropa sönderslites af inbördes partistrider, går Ryss-

land för hvarje dag med säkra steg mot universellt välde. Genom ett gemensamt och öfverensstämmande politiskt system och genom förmånliga tariffer skulle dess inre för oss öppna en marknad, som kunde gifva vår handel ett jättelikt uppsving, mångdubbla vår handelsflotta och i öfrigt skaffa oss ej anade export- och utvecklingsmöjligheter; och å andra sidan, ett allieradt Skandinavien vore för zarriket mycket fördelaktigare, än om det till och med vore dess besittning.

Jag är därför lifligt öfvertygad, att en allians skulle upphäfva hvarje fara österifrån, då det nuvarande tillståndet däremot med hvarje dag gör den alltmera öfverhängande. Och den fara som hotar oss kommer endast utifrån, ty vi äro, ehuru ett gammalt, ett ändå kraftigt folk och dessa successiva kriser, som bebåda nationernas förfall, äro obekanta hos oss. — Vårt folk har nationell och kulturell fasthet, och på grund af denna omständighet kunna vi också närma oss Ryssland, utan att liksom de slaviska Balkanstaterna befara dess inblandning i den inre politiken. Vi besitta med andra ord tillräcklig individualitet för att stå på förtrolig fot med en jätte, utan att taga intryck af dennes andliga och moraliska jag, och tillräcklig styrka för att genom vår vänskap mot oss neutralisera hans fysiska makt. Skola emellertid de Förenade rikenas folk i tid lära sig inse hvari deras räddning ligger, skola de kunna behärska och öfvervinna de fördomar, som skola träda hindrande emellan? — Det är svårt att afgöra! Nog för att slutligen massan i sin helhet

kommer att träffas af den frosskakning som föregår utbrottet af en katastrof, af en instinktmässig förkänsla af olyckan, men dessa i elfte timmen uppväckta farhågor kunna icke frambringa annat än några våldsamma konvulsioner, midt under hvilka ödets skickelser gå i fullbordan. Det är tydligt att om ödet skall kunna betvingas, måste en särdeles kraftig rörelse uppstå, och såsom jag förut sagt, är det endast demokratien, hvartill man kan sätta något hopp, endast den har mod och kraft att bryta tystnaden, endast den beslutsamhet nog att försona lättsinnigheten från 1855, 1863 och 1900. Men det är tid ...! Därför, demokrater, kämpen med kraft för ett förbund med det stora Ryssland och I skolen slutligen ha glädjen att som fosterlandets räddare kring den frygiska mössan vira eklöfskransen.

Korteligen, det är tid att upphäfva den elektriska spänningen innan blixten träffar oss och det är tid att afsvära det modärna rysshat, hvilket hittills underhållits med så vaksam omsorg som det varit Vestas eld, ty den fruktansvärda hand, hvars ovänskap kan nedstörta oss i en blodig afgrund, endast den är också mäktig att skänka oss lycka. Låtom oss därför i stället lära oss att älska det stora kejsardöme, som sträcker sig från Östersjön till Stilla oceanen och hvars vänskap skaffat oss nittio års fred och ett helt konungarike. Låtom oss därför arbeta på ett närmande mellan Mälaren och Nevan, på ett stöd hos det kabinett som med stormsteg utvecklar sitt land i merkantilt och materiellt välstånd och hvilket i spetsen för

sig har en man, som förstår att förena Augustus' kraft med Antoninus' mildhet.

Vore det icke glädjande att en gång liksom Alexander och Carl se Nikolaus och Gustaf?

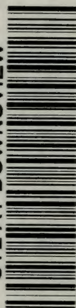


Centraltryckeriet, Stockholm, 1902.



Pris 1 Krona.




UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 13 07 02 025 9